

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)
Факультет/інститут _____ геолого-географічний факультет
Кафедра _____ економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Рекреаційні комплекси України
(назва навчальної дисципліни)
Рівень вищої освіти _____ магістр
Спеціальність _____ 242 Туризм
(код і назва спеціальності (тей))

Розробники:

Шашеро Антоніна Миколаївна, к.геогр.н., доц., кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 8 від "22" березня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Топчів О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від "29" березня 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Відпочинок людини у спеціальній літературі називається рекреацією, а її поведінка, направлена на задоволення своїх потреб у відпочинку, лікування, компенсації життєвої енергії - рекреаційною діяльністю. В окремих країнах склались потужні комплекси відпочинку, курортного лікування, та туризму. Такі комплекси одержали назву рекреаційних.

Українська земля, така багата з позицій біологічного, кліматичного, природного, історичного, національного і культурного розміщення, є надзвичайно привабливим туристичним простором, який підлягає освоєнню для задоволення естетичних потреб гостей. Численні природні й культурні визначні пам'ятки і місця, за умови грамотної експлуатації, рекламування, можуть стати джерелом істотних доходів всієї України, місцевого самоуправління різних рівнів і, власне, для самих жителів нашої держави, завдяки створенню туристичним бізнесом нових робочих місць. Вважається, що завдяки ефекту мультиплікації одне робоче місце в туризмі створює сім нових робочих місць в інших галузях і секторах, пов'язаних із туризмом корпоративним ланцюгом.

Український туристичний ринок, що швидко розвивається, стає фактором перебудови української економіки в цілому. Ці зміни полягають в оновленні всієї господарської структури в напрямку збільшення частки валового внутрішнього продукту, яка припадає на так званий третій сектор, тобто послуги. Завдяки розвитку бізнесу з надання туристичних послуг відповідний сектор економіки буде зростати, що сприятиме досягненню поставленої Урядом України стратегічної мети - наблизити структуру національної економіки до господарської структури найбільш розвинутих європейських країн.

Потенціал розвитку рекреації та туризму в Україні справді значний. Пов'язаний він передусім із тим культурним надбанням, яке залишили після себе покоління людей, що належали до різних народів та етнічних груп, а також із природним середовищем – наявністю морських узбереж, місцевостей із лікувальними властивостями, мальовничих ландшафтів.

Україна має досить потужні передумови розвитку туристичної індустрії, які умовно можна віднести до двох ключових категорій:

Природний потенціал - рекреаційні та лікувальні можливості, краєвиди (узбережжя Чорного та Азовського морів, річкові й озерні пляжі, гірські та гірськолижні бази в Карпатах і Криму, лікувальні курорти та санаторії, джерела мінеральних вод, лісопаркові зони тощо);

Національна культурно-історична спадщина, ознайомлення з якою має чимале пізнавальне значення (передусім у Києві, Львові, Чернігові, Одесі, Кам'янці-Подільському, Чернівцях, Ужгороді, Полтаві та інших містах). Для реалізації програми розвитку туризму в Україні та його зростаючої ефективності передусім необхідна відповідна матеріально-технічна база з широко розгалуженою туристичною інфраструктурою, особливо в регіонах.

Навчальна програма дисципліни «Рекреаційні комплекси України» складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки _____ магістрів _____ спеціальності _____ 242 Туризм _____
(назва рівня вищої освіти) (код і назва спеціальності)

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси України» є процеси формування та розвитку сфери суспільно-організованої роботи рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовний модуль. Соціально-економічні фактори формування рекреаційних потреб. Формування рекреаційних потреб. Рекреаційне природокористування як об'єкт дослідження. Теоретичні передумови оцінки природно-ресурсної бази рекреації. Охорона природи на рекреаційних територіях. Вдосконалення охорони природи на рекреаційних територіях.
2. Змістовний модуль Географічні чинники генерації рекреації в Україні. Рекреаційні ресурси. Класифікація природних ресурсів. Рекреаційні ресурси України. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.
3. Змістовний модуль Рекреаційний комплекс України. Рекреаційний комплекс, структура рекреаційного комплексу. Курортна система в Україні: історія розвитку, сучасний стан, перспективи розвитку. Характеристика окремих рекреаційних систем України. Рекреаційне районування України. Характеристика рекреаційних районів України. Функціональна структура рекреаційної системи Південного Криму. Рекреаційні ресурси Волинського регіону. Рекреаційна система Карпатського регіону. Рекреаційний комплекс Українського Причорномор'я. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни: є вивчення умов формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, ознайомлення з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил, моделями державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу.

Основні завдання дисципліни

- визначення теоретичних основ формування і факторів розвитку рекреаційних комплексів, їх спеціалізації та видів у сучасних конкретних умовах;

- дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення та функціонування рекреаційних комплексів;
- аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури рекреаційно-туристичного комплексу України;
- розробка принципів вдосконалення системи збалансованого забезпечення рекреаційних потреб населення України та раціонального використання національних туристично-рекреаційних ресурсів.

Курс «Рекреаційні комплекси України» є однією з перших професійно орієнтованих дисциплін, що викладаються майбутнім магістрам - менеджерам з туристичної індустрії та туризмознавцям. На базі отриманих знань з дисциплін «Рекреаційні комплекси світу», «Регіональна економіка з основами регіональної політики», «Рекреологія», «Туристичні ресурси України» «Туризм в країнах Чорноморсько-Середземноморського басейну/Політико-географічні особливості розвитку туристичної діяльності» закладається підґрунтя розуміння такого складного соціально-економічного процесу, як рекреаційно-туристична діяльність, і є основою для опанування спеціальних дисциплін таких як «Рекреаційні комплекси України» тощо.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) Здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, переконливо, обґрунтовано та доступно доносити науковий (навчальний) матеріал до слухачів.

б) ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку. ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності. ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі. ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 11. Дослідницькі навички і вміння. ЗК 12. Уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми.

в) ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності. ФК 2. Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації ФК 4. Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності. ФК 15. Здатність до здійснення науково-дослідної роботи у сфері туризму та рекреації.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- передові концепції, методи науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;

- основні елементи, теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів як складових господарського комплексу;
- рівні, структуру та фактори формування рекреаційних потреб;
- поняття рекреаційно-ресурсного потенціалу та його складові;
- теоретичні основи та основні схеми рекреаційного районування світу та України;
- основні особливості рекреаційних районів світу та України;
- основи рекреаційного природокористування.

вміти:

- відповідати вимогам спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в сфері туризму та рекреації;
- здійснювати управління підприємством індустрії туризму та рекреації;
- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності;
- проектувати найбільш ефективне використання рекреаційно-ресурсного потенціалу виходячи з його структури та наявних рекреаційних потреб;
- виявляти проблеми розвитку рекреаційних комплексів та розробляти проекти їх вирішення на основі знань про основні тенденції їх розвитку, рекреаційні потоки та принципи рекреаційного природокористування;
- давати розгорнуту характеристику рекреаційних районів України.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Рекреаційне природокористування як об'єкт дослідження. Форми рекреації: інклюзивна, щоденна, щотижнева, наприкінці робочого року. Компенсаторна і розширена рекреаційна діяльність. Функції рекреації. Керівництво Всесвітньої Ради з подорожей і туризму з питань розвитку туризму. Рекомендації "Порядку денного на 21 ст. для галузі подорожей і туризму: у напрямку екологічно сталого розвитку". Завдання Стратегії економічного і соціального розвитку України; Державної стратегії регіонального розвитку України. Завдання та історія становлення екологічної освіти.

Тема 1. Соціально-економічні фактори формування рекреаційних потреб.

Тема 2. Теоретичні передумови оцінки природно-ресурсної бази рекреації.

Тема 3. Охорона природи на рекреаційних територіях.

Змістовний модуль 2. Географічні чинники генерації рекреації в Україні.

Ресурси спеціалізованого та багатоцільового використання. Поняття природного рекреаційного потенціалу. Процедура оцінювання природних ресурсів. Методика оцінки природного рекреаційного потенціалу. Формула оцінки потенціалів окремих родовищ природних рекреаційних ресурсів. Формула оцінки потенціалів кліматолікування. Сумарна рекреаційна ємкість туристичних угідь. Натуральні показники оцінки рекреаційно-природного потенціалу. Показники, що використовуються для рекреаційного районування території. Розвиток концепцій економічної оцінки природних ресурсів. Стійкість природного середовища проти рекреаційних навантажень. Загальне, стадійне, одночасне навантаження.

Тема 4. Класифікація природних ресурсів.

Тема 5. Рекреаційні ресурси України.

Тема 6. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.

Змістовий модуль 3. Рекреаційний комплекс України.

Рекреаційний комплекс, структура рекреаційного комплексу. Курортна система в Україні: історія розвитку, сучасний стан, перспективи розвитку. Характеристика окремих рекреаційних систем України. Рекреаційне районування України. Характеристики рекреаційних районів України. Функціональна структура рекреаційної системи Південного Криму. Рекреаційні ресурси Волинського регіону. Рекреаційна система Карпатського регіону. Рекреаційний комплекс Українського Причорномор'я. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

Тема 7. Рекреаційне районування України.

Тема 8. Рекреаційний комплекс, структура рекреаційного комплексу України.

Тема 9. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

3. Рекомендована література

1. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії / О.О. Бейдик. – К. : «Палітра», 1997. – 130 с.
2. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект / Н.П. Ващенко. – К. : КНТЕУ, 2004. – 202 с.
3. Воскресенский В. Ю. Международный туризм. Учебное пособие / В. Ю. Воскресенский. – М. : «ИЗДАТЕЛЬСТВО ЮНИТИ-ДАНА», 2005. – 198 с.
4. Истомин В. И. Страны мира: справочник туроператора и туриста / В. И. Истомин, Б. Т. Лагутенко. – М. : Советский спорт, 2000. – 224 с.
5. Кусков А. С. Рекреационная география. Учебно-методический комплекс / А. С. Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. – Саратов : изд-во Саратовского государственного технического университета, 2005. – 504 с.
6. Лукьянова Л. Г. Рекреационные комплексы: Учеб. пособие / Л. Г. Лукьянова, В. И. Цыбух. Под общ. ред. В. К. Федорченко. – К. : Вища шк., 2004. – 346 с.
7. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. / П. О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.
8. Мироненко Н. С. Рекреационная география / Н. С. Мироненко, И.П. Твердохлебов. – М. : МГУ, 1981. – 207 с.
9. Николаенко Д. В. Введение в рекреационную географию / Д. В. Николаенко, Т. В. Николаенко. – Х. : Международный славянский университет, 1998. – 193 с.
10. Николаенко Д. В. Рекреационная география: Учеб. пособие для студентов высш. учеб заведений / Д. В. Николаенко. – М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – 208 с.
11. Окладникова Е. А. Международный туризм. География туристских ресурсов / Е. А. Окладникова. – М. : Наука, 2002. – 384 с.
12. Романов А. А. География туризма: Учебное пособие / А.А. Романов, Р.Г. Саакянц. – М. : Советский спорт, 2002. – 464 с.

13. Самойленко А.А. Географія туризму : учеб. пособ. / А. А. Самойленко. – Ростов н/Д : Феникс, 2006. – 368 с.
14. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навч. посібник / В. І. Стафійчук. – Львів : Знання, 2005. – 259 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://tourlib.net/lib.htm>
2. <http://www.zakon.gov.ua/>
3. <http://www.stat.lviv.ua>
4. <http://www.stat.gov.ua>
5. <http://www.tourism.gov.ua>
6. <http://www.karpaty.com.ua>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> Закон України «Про курорти» №2026-III від 05.10.2000р.
8. <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/balneo10/balneo10-> кліматотерапія
9. http://www.tour-info.ru/kyrort/kyrort_vid.html - класифікація курортів
10. <http://mozdocs.kiev.ua/index.php?nav=8> – медична документація санаторно-курортного лікування
11. <http://www.medkurort.com.ua/healingresorts.html> - курорти України

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного та підсумкового тестування. Поточне оцінювання, тестування, оцінка за індивідуальну науково-дослідну роботу, іспит.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота		Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Аудиторна робота	ІНДЗ	30	150
38	112		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної/освітньо-наукової програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.

4. Вищими навчальними закладами можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю вищого навчального закладу.

5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).